

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Pauli Segneri E Societate Jesu Qvadraginta Sermones

Segneri, Paolo

Dilingae, 1693

Sermo IV. Primâ Dominicâ Quadragesimæ. Ostenditur etiam inter Christianos Catholicos paucos esse, qui famen habeant Verbi Dei, unde non ampliùs mirum videri debeat, etiam inter ipsos Christianos, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52496](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52496)

quâ nos æmulis nostris culpas condonamus, & si flagitia nostra nos ad tremendi tribunalis tui subsellia reos accusabunt, Tu defensorem age, protectorem & Patrem. Estne vestrum reperire vel unicum, qui subscribere renuat? eia in medium prodeat, & se ipsum manifestet! tunc enim verò mutabo stylum, & iustissimo quodam Zelo correptus, hoc ipso sanguine damnationis formulam exarabo. Per-
eat miserandus! qui petitioni Christi tam equæ, tam iustæ adversatur! Sanguis iste, quo salvari debuerat, illum condemnet, & perdat! omni pietate & misericordiâ exuatur! cadat ipse, & æmuli prævaleant; vidua permaneat sponsa, orphani filii, nepotes extorres & exules dispergantur, laribus careant, quæis recipiantur, nec cento superfit, quo tegantur; diruta mulctetur domus illius, dissipentur bona, & nomen

eius deleatur! *dispercat de terra memoria ejus, pro eo quod non est recordatus facere misericordiam*: redeant in mentem Divinam cuncta delicta, quæ patravit; cùmque ferro gravis & catenis onustus coram Divino tribunali sistetur; *judicium si ne misericordia fiat illi, qui non fecit misericordiam*! vindictam de illo expetant creaturæ omnes, sancti omnes Cælites, cacodæmones omnes: ultionem clament singuli, & universi! *Cùm judicatur, exeat condemnatus*! tollat DEUS è medio nostrum hominem tam sceleratum, qui petitionem à Christo gratiam contumaciter negat; facessat hinc procul, & abeat! Nos autem, qui reliqui sumus, ad Christi pedes provoluti, veniam flagitabimus æmulis, veniam nobis, veniam cunctis peccatoribus, veniam! veniam!

SERMO QUARTUS.

DOMINICA PRIMA QUADRAGESIMÆ.

Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore DEI. Matth. 4.

I. **N**on effingere Verbum DEI in animis, quod operatur cibus in corporibus, manifestum est, si Divo Chrysostomo credimus: *Quod corpori cibus est, inquit, hoc animæ est Divinorum eloquiorum doctrina.* Si Gregorio

& Ambrosio: *Cibus mentis est verbum Dei.* Eâdem linguâ Sanctorum plurimiloquuntur; nec sine ratione: DEI Verbum enim vitalem animæ calorem conservat, ne extinguatur, nutrit famelicam, imbecillem confortat, macilentam impinguat, quin præ-

roga-

rogativâ prorsus mirandâ omni alteri cibo antecellit; nam omne aliud alimentum, exquisitissimum licet, salubre & optimæ substantiæ, nihil operari potest in corpore mortuo, sed DEI Verbum etiam mortuum ad vitam revocat. Nemo id mirabitur, si Christum hodie dicentem audiat: *Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei*; idcirco absque omni metaphora, & in sensu proprio potest, Verbo DEI totum pasci hominem, dum eodem pascitur anima, quæ est nobilissima hominis portio. Sed (pace Christi dixero) DEI Verbum cibo corporeo plurimum cedat, necesse est; nec enim tanta ejus inter homines fames est, nec desiderium tam universale & vehemens, quanto in corporis alimentum feruntur. Sed quæ fastidii hujus causa subesse potest? nunquid enim Dei Verbum cibus est, & quidem omni corporeo melior? nunquid est delicatus, imò delicatissimus? nunquid ad delicias, usque & voluptatem hominem pascit? cur ergo in tam paucis famem sui excitat? nisi mea me fallit opinio, unica hujus nauseæ ratio est, quia gustare non potest *de omni verbo, quod procedit de ore Dei*, qui ventrem habet refertum *de omni eo verbo, quod procedit de ore demonis*. Nunquid enim quàm plurimos videmus, qui animam non alio cibo pascunt, quàm turpiloquiis, & exhibitionibus impudicis? quibus non sapit, nisi eorum librorum lectio, qui obscenitate velut fermento subacti sunt? qui solis detractionibus, Sa-

tyrarum aculeis, jocis illiberalibus, & levitate pascuntur? quid mirum ergo, si destructum est palatum, & sanioris cibi appetitus jacet? neque enim fieri potest, ut *à veritate non avertant auditum*, qui tam frequenter ad *fabulas convertuntur*. Quæcunque tandem causa sit, res tamen est copiosis dignissima lachrimis, quòd in ipsis etiã Christianis tantus sit affecti animi languor, ut nullo vel certè modico desiderio in Dei Verbum ferantur. Utinam ea mihi hodie è Cælo gratia concedatur, ut ad publicam omnium confusionem, horrorem & terrorem demonstrem, non esse gravius supplicium, quo DEUS in homines animadvertit, quàm si orexin & famem Divini Verbi ab iis auferat. Hanc ergo veritatem probandam hodie summam; quantumvis enim non dubitem, esse aliquos è vobis singulari DEI favore, qui Verbum DEI avidè esuriant, ignoret tamen, si metuum, dicamque, eos quàm paucissimos esse.

II. Vehemens & acutum desiderium fames est, excitatque miram omnium animalium sollicitudinem, appetitum hunc satiandi, adeo ut nec timidissimi cervi in suis se antris contineant, nec capreæ imbelles in spelæis; quin & aviculæ nidos ac cubilia sua deserant, & ex cibi desiderio in terram se se demittant, non sine periculo, ne unius fortè grani amore in viscum se induant, & aucupibus in prædam cedant, qui inter frondium umbras miseris & incautis insidiantur. Liceat mihi modò ex vobis interrogare, an æquè anxia sollicitudo &

par Divini Verbi fames vos urgeat: nolite, quæso, vobis ipsis nimium blandiri; ignoscite, si dicam jacere appetitum vestrum, cum videam, eum ita debilem ac languidum esse, ut non nisi raro è vestris vos domibus in templum pelliciat, locum tam magnificum, tam securum, ubi sine illius periculi, violentiæ, insidiarum, assultus, aut alterius dispendii metu, Divino hoc alimento ad satietatem usque pasci potestis. Cum famis tempore inaudiisset Patriarcha Jacob, triticum in Ægypto caro licet pretio venum exponi, mente turbata ad filios conversus ait: *quæ*

Gen. 42. re negligitis? quare negligitis? quæ hæc est oblivio vestra? quæ obsecro, negligentia? quæ mentis inopia: *Audi vi, quod triticum venderetur in ægypto, & vos pigri hic loci marcescitis? descendite, & emite nobis necessaria, ut possimus vivere, & non consummamur inopiâ.* Eia accingimini ad iter alacres, quid sibi vult vester iste, dum archa nos fames premit? Quid, quæso, dicturum putatis, si frumentum in Ægypto non pro pretio venundari, sed gratis dari inaudiisset? Dei Verbum non venditur, Audicores, sed gratis datur: *gratis Evangelium Dei evangelizavimus vobis,* ingeminat Paulus; nec auro opus est, nec argento, quod expendatis; & tamen incurii illud negligitis, nec de documentis tam opportunis, veluti necessario animæ cibo, sollicitè vobis providetis. Ah quare, quare? liceat vos percontari, *quare negligitis?* quia scilicet nullam quæ vos urgeat, famem experimini qui non quæ-

runt, quod in promptu habent, verba sunt Augustini, fastidii languore tom. 5. marescunt.

III. Intra domesticos sed parietes continere, novi ego securissimum esse: non tamen eâ horâ, quâ DEI Verbum populo annuntiat, Nec id viris duntaxat dico, qui id temporis magna sollicitudine aut tribunalibus, aut mercaturæ negotiis impendunt, sed & faminis: nunquid de hoc sexu erat Sunamitis illa celeberrima, quietis ac solitudinis amantissima? & hanc tamen Elisaus, cum famem prævideret, quæ Palæstinam depopulata est, nunquid iussit domi desidem residere, num egredi vetuit, & domesticis vacare negotiis? quin potius, *surge, inclamat, vade & tu & domus tua, & peregrinare, ubicunque repereris.* Sed heu, sancte Propheta, quid agis? an ignoras, quantum solitudo conveniat faminis, sexuique debiliori? cristallo sunt similes, quæ tum demum extra periculum est, cum cautè custoditur; balsamum imitantur, quod odoris fragrantiam perdit, nisi tegatur. Cur ergo vagari jubes Sunamitidem: *Vade & peregrinare, ubicunque repereris.* Vagari faminas inconveniens est, fateor; at non tempore famis: qui fame laborat, egrediatur, opituletur sibi metipsi, & inopiæ suæ media conquirat; necessitati enim non est lex posita. Sic enim vero executioni mandavit Propheta imperia Sunamitis, *surrexit; & fecit juxta verbum hominis DEI, & vadens cum domo sua peregrinata est diebus multis;* insigni docu-

a. Cor. 11. 7. Evangelium Dei evangelizavimus vobis,

De Excid. Jud. l. i. c. 8. documento, verissimum esse, quod Egesippus dixit, non esse ullum respectui, ullum verecundiæ locum ubi famēs dominatur: *Omni affectum excludit fames, & maxime verecundiam.*

Ruth c. i. & 2. Sed quid ego solam Sunamitidem propono? an non & Ruth fame pressa paternos lares deseruit? nunquid sola frequenter per campos vagata est? nunquid spicas collegit, messorum manibus elapsas? nunquid urgente fame Sara cum Abrahamo in Ægyptum descendit? nunquid eadem de causa Rebecca maritum Isaac in Geraram usque comitata est? Cur ergo fæminæ desides sacri eloquii tempore domi morentur, linum & lanam tractent, nec cibo Divino pascant & reficiant animas, solisque maritis id alimenti relinquant? Hoc avertant superi! hic enim non est solitudinis amor, sed vel Religionis defectus, vel mentis inopia, vel negligentia supina: quin non festivis duntaxat diebus accurrere deberent, ut sacro hoc pabulo saginentur, sed omnem omnino horam & occasionem avidè captare, spretis omnibus culturæ superfluae ornamentis, in quæ plurimum illius thesauri, cujus pretium sola mors detegit, temporis nimirum, impendunt; hic enim vel maxime famelicum decet, omnis moræ esse impatientem.

Si suspecta fortassis vobis est dictorum meorum veritas, fingite, lautum & opiparum hospitibus plurimis adornari convivium, quale vel Samson amicis, vel Salomon ministris suis in-

struxit, quosnam omnium primos in cænaculi loco comparituros censetis? nunquid famelicos? qui enim tardiùs accedunt, aut appetitu carent, aut fingunt se carere, opulentiae speciem affectantes. Dicamne igitur, eos Divini Verbi famem habere, qui non casu & fortuito, sed consueto sibi more & ex composito serò ad sacras allocutiones accedunt, haud aliter quàm ad prandium jam incæptum fastidiosi hospites? minimè: nam illi solum famelici dici merentur, qui nec horam quidem præstolari absque impatientia sultinent, sed primi omnium in Templo comparent, ut, postposito sacris sermonibus omni alia negotio, quantumvis gravissimo, locum & subsellia occupent. *Doce justum*, Spiritus Sancti vox est, & *festinabit accipere*: certè majori alacritate properabit ad recipienda sanæ doctrinæ documenta, quàm columbæ ad granum cimini, aut pisces ad escam hamo expositam. *Doce justum*, & *festinabit accipere*; correptionem admove, *festinabit accipere*; consilium suggere, *festinabit accipere*. Verbo, doce, justum, doce, & festinabit accipere: *festinabit*, nullo temporis discrimine; *festinabit* diebus profectis; *festinabit* diebus festis & solennibus; omnem locum, opportunitatem, famementis instar, *festinabit accipere*: certè quicumque famem patitur, nequit quiescere, servos & ancillas increpat, totamque familiam concitat, si cibos temporis non invenit paratos; difficilimè sub horam prandii accedentes admittit; impatiens moræ recusat

obsequia, catellorum instar domesticorum, qui quantumvis delicioſi & amabiles, ſtimulati tamen fame blanditias non ſuſtinent; nullus ergo Verbi Divini famem ſibi opinetur ineſſe, quicumque, per plateas & compita otioſus, æris campani ſonitu ad Verbum Divinum vocari ſe percipit, nec tamen feſtinat, ſed conſabulationibus indulget; aliorum concurſum videt, nec tamen eorum exemplo trahi ſe patitur, *non feſtinat*; invitantes audit, ſed ſurdo fabula canitur, *non feſtinat*: nec ſedem relinquit, quâ conſidet, nec ſocietatem deſerit, cujus alloquio delectatur.

V. Et quis porrò dubitet, tenuem in nobis Divini Verbi audiendi famem eſſe, cum hac ætate non niſi exquisitiſſimi, & ad delicias uſque laborioſiſſimè conditi ſermones requirantur. *Ambitioſa non eſt fames*, ajebat Seneca, *contenta deſinere eſt*: quem fames vehemens urget, pompam in cibis haud æſtimat, condimenta non curat, flocci facit intinctus & embammata; quin, nullo ciborum discrimine, juxta Salomonis ſapientiſſimi oraculum, in amarum præ
Epist. 119.
ProG. 27.
7. dulci involabit; *anima eſuriens*, inquit, *etiam amarum pro dulci ſumet*, & acerbis labuſcas de Galgala, velut racemos lectiſſimos de Engaddi vinetis arripiet: omne ceteroquin inſipidum alimentum fames palato gratum reddit & ſapidum. Artaxerxes Aſſyriorum Rex, omnibus poſt in fauſtum prælium impedimentis exutus, in ruſtico mapali famem hordeaceo pane fallere coactus, cum

Diis ſuis amicè queſtus eſt, quòd in eam uſque horam has ſe delicias ignorare paſſi ſint. Ptolomæus Ægypti Rex, relictis in itinere annonæ Regiæ curribus, famem in vili tugurio, pane furfuraceo ſatiavit, palàm teſtatus, ſed ad id uſque temporis cibum tam nobilem & delicatum nunquam guſtâſſe. Quid de Roma dicam, hodie tam delicatâ & inſatiabili? Eam, reſert Procopius, eò uſque famis auguſtiis redactam, ut non herbis ſolum & gramine, ſed & urticis famem pellere coacta ſit: obſeſſa ab Alarico, equorum carnes, non ſecus ac vitulos delicatos, recens ab uberibus avulſos avidè comedit: circumdata à Totila, canes eodem guſtu devoravit, quo ſapidiſſimos pratorum hædos. Memoriae prodidit Plutarchus, unicum Athenis ſoricem è lacunari conclavis in pavementum deciduum, horrendo certamine Patrem & filium colliſiſſe, cum hic parentem ſtriſto ferro inſequeretur, quòd is hanc ſibi prædam præripere tentaret. Seltii in Chersoneso funes de cannabe tortos in cibum adhibuere, dum à Xantippo obſeſſi famem extremam paterentur. Rhegienſes in Calabria eò anguſtiarum à Dionyſio redacti ſunt, ut ſciſſi corii ſegmentis in cibum uterentur. Quod autem omnem humanam fidem ſuperat, Spartani pro cibo ſumpſerunt illos ipſos faſti corporis ſerpentes, qui undarum exundantium aluvione agris ſuperfuſi, omni primùm meſſis ſpe ſuccisâ, interfectis deinde defectu pabuli animalibus, eosdem ad tam diræ famis tormentum
adege-

Plutar. in
 reg. ap. p. 1.
 Cicero l. 1.
 quaſt. 1.
 ſcul. Ap.
 Sigonius
 l. 10. c.
 19. imp.
 Occid.
 Plutar. in
 Demetr.

Sabell. 2.
 Enn. 3.
 Diodor.
 Sicul. 14.

Calius 1. adegerunt. Usque adeo verissimum est,
3, 1. 2. famem minimè esse ambitiosam: ex-

Job 6. 7. perientiâ id didicit Jobus, qui famis

magnitudine adactus pro deliciis ad-

misit, quæ stomachus abundus quondam

in luxu & abundantia animus nauseab-

at: *Quæ prius, inquit, nolebat tan-*

gere anima mea, nunc præ angustia

cibi mei sunt. Quis ergo Divinum

vos Verbum esurire credat, cum nul-

lus ferè sit sermo, qui expectationem

vestram adæquet, aut gustui serviat?

Epist. 7. quin in dies singulos delicatioribus eva-

ditis: hic quæritur, Orationem fuisse

sterilem & siccam, alter inamantem

stylo, hic incultam eloquio, ille vitâ &

spiritu destitutam. Hæcne dicatur fa-

mes? Hæc enim verò fames non est, ô

Christiani, hæc fames non est: id unum

ergo curandum est, ut in locum tot

condimentorum succedat fames, &

omnes unâ horâ satiabimini; si enim

Seneca, longâ morâ opus non est; o-

mnis coquus laudatur, omne fercu-

lum commendatur: *facile est pasce-*

re parvo, nil aliud desiderantes,

quàm impleri. Intra brevem moram

luis in campo messoribus prandium

paravit Habacuc; facili negotio mensâ

super aratri transversa ruricolis instru-

xit Elisæus. Sed si nauseanti & delicato

stomacho adornandum est, hoc opus,

hic labor est; cum Persiæ Monarchis

præmium statuendum est iis, qui no-

vas in mundo saporum species, & gu-

læ irritamenta inveniunt; sapores enim

antiqui, & usu exoleti despectui ha-

Prov. 27. bentur: *Anima saturata, calcabit*

favum. Necesse est, cum Apiciis luscii-

niarum, aut cum Heliogabalo psitta-

corum linguas conquirere, aut cum

Vitellio murænarum intestina celerri-

mis navibus è mari Carpatis in subsi-

dium vocare. Ingenuè igitur fateor, *Sueton. in*

Auditores; Si Verbum DEI esuritis, *Vir.*

non diffido, me vobis per sacram hoc

tempus placitum; si verò vos fames

non urget, penitus despero, ac certus

sum, rarò vos ad me audiendum con-

fluxuros, aut, si præsentiam mihi ve-

stram indulgeatis, similes futuros illis,

qui mensæ assident, appetitu destituti,

& nausæ pleni; hi nihil omnino vel

primis labris degustant, nihil eorum

palato arridet, nullo cibo pascuntur,

solumque fere in eo occupantur, ut

apposita fercula aliis convivis distri-

buant, quæ suos in usus convertere

debeant. Sinite, ut hæc apertius

declarem.

VI. Qui esurit, non est sollicitus,

ut partem ciborum ceteris ejusdem

mensæ convivis distribuatur, sed id unicè

agit, ut sibi provideat, suæque fami

consultat: quidquid ferculorum appo-

nitur, sibi destinari existimat, & juxta

dictum Ecclesiastici, *effundit se super*

omnem escam, omnemque lancem a-

vidè involat. Idem à vobis fieri cu-

pio, Auditores: si Verbi Divini pabu-

lum esuritis, totum illud in usus ve-

stros convertite, & nolite imitari eos,

qui, dum sacris sermonibus audiendis

assistunt, in eo unicè occupantur,

ut cibos in orbem distribuatur, &

quidquid audiunt, aliis applicent. O

quàm hoc ad amissum, dicunt, qua-

drat aulico illi doloso! quàm vivis

coloribus exprimitur Nobilis ille su-

perbus!

perbus! quàm hoc appositè & graphice tangit domicellam illam vanitati & otio deditam! Non ita, non ita: comedite potiùs, & cibum vestro ori admove: quidquid enim aliis transmittitis, vobis decedit. *Verbum sapiens*, Spiritu Sancto teste, *verbum sapiens, quodcunque audierit sciens, laudabit, & ad se adjiciet.* Scitisne, quâ id ratione efficiat? Arborem Cinnamomi imitatur, quæ palustri solo implantata, in sui nutrimentum omnem quaquaversum humorem attrahit, ut vicina non rarò stagna exsiccet; æmulatur cypressum tellure herbosâ confiram, quæ omnem humoris succum ad se impinguandam attrahit, relicto circumquaque sterili solo. Si fructum igitur è sacris sermonibus desideratis, videte, ut magna cum fame eos excipiat; sic eorum è numero eritis de quibus Christus dixit: *Audientes Verbum retinent*; quidquid auribus haurietis, in vestrum emolumentum convertetis, vobisque solis intenti, ac de vestra solùm utilitate solliciti eritis; similes eritis Velleri Gedeonis, & rorem omnem è nubibus depluum ipsi sugetis, ut ne una quidem guttula frustra intercitat.

VII. Verùm omnis mali origo inde est, quòd fames & appetitus vester langueat, & paucos invenire sit, qui serio sibi consultum velint, parùmque æstiment, quòd daemon, in nostra damna unice intentus, omnia salutis documenta, omnemque Divini Verbi fructum è cordibus eorum auferrat. In magnificis & genialibus epulis nonnunquam observaveritis, cir-

cumdari vos à ministris quibusdam famelicis, qui oculo in lances orbés, quæ defixo Harpyarum instar adsistent, ut citò removeant, quod vobis appositum est: hoc ipsum faciunt demones; è manibus rapere student cibum, vobis usque adeo salutarem, nec tantum è manibus, sed & ex visceribus, ac corde ipso; *Venit diabolus, & tollit Verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant.* Et quis verbis satis exprimat artes & studia, quibus usi sunt, ad fructum sacræ prædicationis è populorum animis extorquendum? Evolvite sacrarum Historiarum volumina, & stupebitis: Verba fecit quondam magnus ille Christi Affecla Antonius Paduanus, tantâ nominis & famæ ubique diditæ celebritate, ut necesse fuerit, camporum planitiem cum Templis permutare, ad satisfaciendum populo, multitudine immenso, nobilitate eximio, qui exundantium instar fluminum ad eum audiendum affluxit: ecce, quid non livor demonem tentaverit! modò tabulati tigna rupe-
runt, quæ sancto Oratori præbebant suggestum, ut tumultum & strepitus in populo excitarent; alias cursorum & veredariorum habitu comparebant, nobilibus faminis litterarum fasciculos apportantes, ut attentos animos distractionibus & curis laxarent; nec hoc contenti, nonnunquam aërem ipsum excitatis turbinibus coëgerunt in tonitrua, fulgura, procellas & grandines, ad consternandos & dissipandos Auditores. Perorante sancto Dominico, lacertularum specie monstrosâ, in medio auscultantium com-
paruere,

*Ecc. 21.
18.*

*Luc. 8.
15.*

Luc. 8, 11.

*Apud Suetonium in
Cicero.*

parvère. Dicente sancto Vincentio sonipedum instar, in furias concitatorum, discurrerunt. Verba faciente Cutberto Lindisfarnense in publica populosi pagi platea, grande in domo quadam excitârunt incendium, omnibus ad opitulandum dilapsis, usque dum lassus in revocandis ad se auditoribus Orator facer, ignem duntaxat factum esse demonstraret, & formato in aëre crucis signo, dissipatis fumo & flammis, velut remoto sipario præstigijs amoveret. Eò usque scilicet maligni hostis nequitia pertingit, ut cibû verbi divini etiam famelicis extorqueat: *ut tollat verbum de ore eorum*. Fateor quidem, hæc ætate, ubi minor est sacri eloquiî fames ac desiderium, tam insolitos tamque palpabiles modos ad deludendos hominum animos non adhibere spiritus malignos; illos tamen an pigros & otiosos adstare putatis? Nunquid vos improvisò tædium nonnunquam sacris eloquiis intentos obruit? nunquid Oratoris sacri sermo, jam fastidiosus, jam importunus & intricatus, jam ad nauseam diffusus, vobis repræsentatur? nunquid jam somnus obrepit, jam phantasia turbatur, jam oculi lubrici præter animi intentionem diffugiunt, & figuntur in iis, qui aut ingrediuntur, aut exeunt? ne dicam arbitrari eos nonnunquam adventum dominarum nobilium, non aliter ac quondam reginam Vasthi advocavit Assverus, non ut pascatur mensâ regali, sed ut oculos pascat. Quid ergo sibi volunt perbrevis horæ spatio tantæ distractiones? dæmones sunt, maligni spiritus sunt,

R. P. Segneri Quadragesimalo.

dolosè & nequiter vos infestantes, ut cibum animæ rapiant, & verbum illud, aut dicentis periodum, salutis vestræ destinatam, invertant, aut perdant: *Harpyiæ infernales sunt*, teste Divo Ambrosio, *ut auferant verbum, de incuriosi, aut dissimulantus affectu*. Vultures sunt illis similes, qui in canistrum involabant, quem penuarius, seu promus condus Pharaonis quondam ferebat. Aquilæ sunt rapaces & temerariæ, quæ sacrificium quondam & victimas Abrahami intellârunt. Mentem ergo sedulam divino Verbo advertite, Auditores; si enim tot aves prædatrices & invisibiles, quæ vos obident, admittitis, absque dubio finito etiam prandio jejuni domum concederis; quin nec finem præstolabimini, Judam imitati, qui durante mensâ surrexit, & abivit: *Exivit continuo*, ut sacer textus loquitur. Sed quomodo attenti eritis, si fames abest? hæc, hæc tandem est omnis detrimenti, & confusionis origo; hoc absente, ignoscite, mihi, grande vobis imminet infortunium, grande dispendium; loquar apertè, actum est de vobis.

VIII. An verbo hoc acerbo & duriusculo vos offendi? an improvidè forsân & absque ratione è labris id mihi excidit? Cassiodorû auscultate: *Grandis morbus & execranda calamitas*, inquit, *divina legis appetentiam non habere*. An corporis valetudo integra sit, & incolumis, fames & appetitus manifestat; an animo sua salus constet, signo indubitato alimentî spiritualis esuries declarat. Ita Sancti omnes unanimi consensu docent; Ita

G

Chry.

In Psal.
116.

Gen. 40.
17.

Gen. 15.
11.

Jo. 13. 30.

apud La.
rimum in
Psal. 106.
c. 8.

Chrysost.
in Gen.
hom. 40

Bernard. Chrysostomi, Bernardi, Ambrosii, Augustini, Gregorii; ita ipsum Christi Oraculum: cum velut intento digito monstraret discrimen electos inter & reprobos, illos quidem divini verbi avidissimos, hos verò commoto stomacho nauseabundos affirmavit: *Qui ex Deo est, verba Dei audit*: mox ad miserandos Judæos conversus, annexuit: *propterea vos non auditis, quia ex DEO non estis*. Hæc via est & crux rectus, quo DEUS ut plurimum ad salutem dirigit electos, ut veritatem discant: *Audite, Audite*, inclamat per *Joan. 8.* Isaiam, *& vivet anima vestra*. Potuit procul dubio aliis hominem salvare modis, potuit apparitionibus, potuit inspirationibus sacris, potuit illuminatione internâ, & lectione sacrâ, sed noluit: an idèò forsitan, ut bene observavit Bernardus, ut eadem januâ ingrederetur vita, quâ mors subintravit? mors enim per aures ingressa est, fallacissimo Oratori serpenti in Paradiso apertas; eadem ergo viâ ingredi debet Vita, dum aures panduntur Oratori *Serm. 23.* *veraci: Auris prima mortis janua,* *in eand.* *prima aperiatur & vite*. Nabuchodonosor, Bablyloniæ Monarcha, suis met oculis cadentem vidit arborem, fortunæ suæ Ideam & Symbolum; vidit marcentes fructus, flores elanguidos, frondes aridas; vidit fugientes feras & volatilia, paulò antè magno numero congregatas, ut sub ejus umbrâ quiescerent, & in ejus ramis exultarent: sed num solus oculorum obtutus commovendo regi suffecit? minimè sanè, sed necesse erat, Daniele Prophetam interpre-

tem adhibere, & vivæ vocis oraculum ex ejus ore audire: David, quantumvis indole docili, non prius pœnitidine ductus est, ob mortem Uriæ militi innocenti & strenuo illatam, quàm vocem Nathani corripientis audiret: Josaphatus, animi ceteroquin anxii & DEUM timentis, fœdus cum Achabo Principe sancitum non prius detestatus est, quàm voce Jehu intonante corripere. Quòd si etiam extra sacræ paginæ historiam egredi, & intentum istud prosequi placeret, facillè mihi foret, demonstrare, inter centum illustriores animorum conversiones, quas accidisse legimus, novem divini verbi efficaciam esse adscribendas. Fidem faciet exemplum Divi Augustini, Illustrissimi Ecclesiæ Doctoris, quem, ô rem miram! nec vasta illa ingenii capacitas, nec infinita lectio, nec studium, nec insatiabilis ille veritatis indagandæ ardor DEO peperit, sed oportebat illum multoties, infantis instar, ex ore perorantis Ambrosii pendere, nec antea pravos suos mores exuit, quàm privatis publicisque cohortationibus persuasus, victas tandem manus dare coactus est. O fatuos, ô fatuos! frustra speratis, vos aliâ ad DEUM viâ venturos, quàm regiâ & communi, ac plurimorum vestigiis tritâ: opus nimirum est prædicatione Verbi DEI, opus est prædicatione Verbi DEI; unicus ille sermo, cui hanc die, loco aut horâ aures dabit, ille tandem vos emolliet, ille cor feriet, & de eo triumphum aget; huic vestra conversio alligata est, si in scelerum sentina hæretis; hic vos in

Gratia

Gratia stabiliet, si iusti, & DEO chari jam estis: non enim frustra, mihi credite, Spiritus sanctus tot modis & for-

Psal. 44. mulis inculcat; Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam, Inclina aurem tuam, & audi verba sapientum In-

Eccl. 1.2. clina aurem tuam, & suscipe verba intellectus. Non cesses, fili, audire doctrinam: nemini enim melius perspe-

Proverb. 19.17. ctus est auditus, quo se animis nostris insinuet. Nōstis, opinor, Auditores, in Sacris Oraculis stultorum nomine reprobus, sapientum verò appellatione Electos designari, quemadmodum celebris illa Virginum parabola manifestat, quarum quinque ad sponsum admixtæ sunt, quinque ab ejus aspectu exclusæ. Nōstisne etiam dotem illam sapientibus propriam, & stultitiæ characterem fatuis peculiarem? audite, quid dicat Spiritus sanctus: Qui sapiens est,

Proverb. 1.1. audit consilia. Ecce dictum Salomonis, in sapientum favorem! Auris sapientum quarit doctrinam. Cor sapientum quarit doctrinam. Auris bona audit cum omni concupiscentia sapientiam. Cum autem de stultis sermo est; en Verba, quæ horrorem incutiant! Non recipit stultus verba prudentia, Stultus irridet disciplinam. Stulti doctrinam despiciunt.

Eccl. 22.1. Qui illusor est non audiet cum arguitur. Cum dormiente loquitur, qui narrat stulto sapientiam. Non amat pestilens eum, qui se corripit, nec ad sapientes graditur. Hæc certe tam densata Salomonis oracula eo induxisse videntur Isaiam prophetam, ut, cum malorum apicem, quem rebelles Hebræi attigerunt, vellet descri-

bere, non aliter eos compellaverit, quam filios indociles, discipline expertes, & ad divinam legem audiendam induratos: *Filii nolentes audire legem Dei: & hæc nomenclatura perditos illos ac desperatos declaravit. Ut tandem vela contrahat oratio, quid censetis Auditores? num leve vobis & contemnendum morbi genus videtur, Divini Verbi fame carere? Imò verò hoc aliud non est, quàm conclamatum esse ab omnibus illis medicis, qui unquam vitæ mortisque æternæ aphorismos scripsere, iique non humani duntaxat, & errori obnoxii, sed divini etiam, & infallibiles: Initium recedendi à Deo, de his, si Palladio fides est, fastidium doctrinæ est, & cum quis non appetit illud, quod semper anima esurit, quæ diligit DEUM. Quid ergo faciendum vobis superest, Auditores, nisi funesto damnationis æternæ prognostico notari velitis, quàm divinam hanc cœlestis doctrinæ famem excitare in vobis, & acueret? deserere scenas ac theatra, quæ nonnunquam, etiam diebus hisce sacris, audio teneri aperta; vitare conversationes inhonestas, fugere officia vana & inutilia; abjicere venenatos codices & libellos, palato & gustui vestro quondam tam gratos, & frequenti Sacræ prædicationis usu piam sanctamque Divinarum rerum orexin excitare. Hoc enim discriminis inter corporis, & animi cibum intercedit, quòd ad vitandam illius nauseam abstinentiâ opus est, & frugalitate; ad hujus verò famem acueendam nil æquè conducatur, quàm usus copiosus & quotidianus.*

PARS ALTERA.

NON me latent sensa animi vestri, Auditores quæ ab hoc loco, domum digressi intra vosmetipsos volvetis: Zelum esse negabitis, qui me ad hæc dicenda impulerit, sed commodi proprii, & emolumentum studium. Cordi mihi nimirum esse copiosam populi frequentiam ac compressionem; hinc illam me famem usque adeo exaggerare, quæ templum in dies densatis auditoribus refertum servet. Ecquid responsi à me præstulamini? dicamne tantam hominum mihi displicere frequentiam? id certè si dicerem fatuè me ipsum Augustino sanctiorem esse jactarem, qui in suis super psalmos commendationibus, frequenter auscultantis populi alacritatem commendavit; Sanctiorem Bernardo, qui in Sermone Dominicâ Septuagesimæ habito, monachos suos ob attentionis modestiam magnis laudibus extulit; Sanctiorem Joanne Chrysostomo, qui rarissimè ad populum dixit, quin vel eorum paucitatem, & imminutum Auditorum numerum deploraret, aut eorundem copiâ & incremento exultaret, similem se matri dictitans, quæ vel uno charissimorum pignorum in mensa deficiente, cor sibi maternum sentit amaritudine obrui, & identidem ab aliis præsentibus anxia & sollicita causam absentiae indagat: audite, quæso, Ipsummet loquentem: *refugit, & torpet circa doctrinam hanc*, inquit, *cogitatio nostra propter eos, qui non venerunt, sicut enim pia mater mensam appo-*

nens, non omnibus filiis præsentibus dolet & gemit, hoc & ego nunc patior.

Abstigitur à me, ut ego miserimus peccator perinde mihi esse dicam, pauci, an multi dicenti aures præbeant; quin optarem, ut in dies, si fieri posset, præsentibus forent universi. Id ergo quamvis verissimum sit, grandi tamen injuriâ afficitis, si id honoris & popularis auræ desiderio ambire me creditis. Sed demus id esse; nec enim negaverim, quia novi, ambitionem tectam esse & profundam: *Est, qui nequiter se humiliat*, dicit Ecclesiasticus, *& interiora ejus plena sunt dolo.* Sperabo tamen de meipso meliora; an enim vos hortatus sum, ut ad me præ aliis audieram confluere? novi perbene, hoc tempore Oratores, & doctrinâ & pietate conspicuos haud defore, qui prandium vobis lautius, mensamque magis opiparam instruant: in solam animæ vestræ salutem vos volo intentos; illuc concedite, ubi solidius, sapidiùsque animo pabulum speratis: id unum vobis supplex inculco, ne jejunam penitus animam destituatis. An non dolendum sit, Auditores Christiani, tantam saginando corpori curam & impensas adhiberi, nullâ habitâ animæ ratione? quis mihi lachrymas dabit ad tantam stultitiam dignè deplorandam? quis verba, imò mugitus ac fremitus mihi suggeret, ad eam ritè detestandam? Si unius diei intercapidine alimentum corpori subtrahitur, dolemus singuli; & animam dies integros, hebdomades ac menses destitui, siccis oculis feremus? O si sciretis,

tis, quantum vel unicus nonnunquam sermo prodesse possit, certè nec horror laboris, nec ullius incommodi metus ab eo abstrahere vos posset.

In Gitis PP. apud Rosswei- dum l. 9. n. 276.
 X. Paulo cuidam, cui nomen Simplicii, iam more positum fuisse fertur, ad Templi portam considerare, omnesq; intrantes, pios æquè ac impios, attentè arbitrari: cum ecce quodam mane, spectaculo horrendo, peccatorem con- tuetur, vultu squallidum, deformem, & monstro haud adsimilem, ferro & catenis gravem, & geminis dæmoni- bus stipatum, quos longo se junctus intervallo Tutelaris genius, vultu tristi & pede lento sequebatur. Hic in la- menta primò effusus est Paulus; mox summo solatio perfructus est: cum e- nim miser ille è templo egrederetur, non liberum solùm catenis, & infau- sto dæmonum consortio, sed vultu tam amœno, sereno ac splendido in- cedentem intuebatur, ut vix illum à cœlesti illo Ephebo discerneret, quem Ejus lateri junctum facièque festivâ & nitentibus oculis exultantem con- spexit. Hic enim verò passu accele- rato progressus sistit hominem, orat, adjurat, percunctatur, & tandem in- telligit, auditis è pulpito propheta Isaiæ verbis: *si fuerint peccata vestra, ut coccinum, quasi nix dealbabuntur*, ita se animo compunctum, & in spem veniæ erectum, ut, ruptis omnibus vin- culis, vitam flagitiis infamem cum me- liori commutare, firmissimè statue- rit. O si nobis quoque concessum foret, reduces à sacra concione arbi- trari! quàm diversos ab illis intuere-

mur, cum ad auscultandum ingressi sunt? quæ prodigia, quas mutationes, quas metamorphoses vel in vobis- metipsis deprehenderitis? Appositè in hanc rem advertit D. Chrysostomus, animalia, quæ arcam Noëticam in- gressa sunt, talia exivisse, qualia intra- bant, nec lupus lupum, nec corvus corvum, nec vulpes vulpem exiit, & histrix, animatis ingressa aculeis, cum iisdem reversa est: *Arca quidem qua- lia excipiebat animalia, talia con- servabat*; verùm aliter accidit in Templis: *Ecclesia verò semel suscep- ta animalia immutat, non quidem de panis, variatâ naturâ, sed explosâ mali- tiâ*. Intravit quis fortè templum, cor- vo non admodum dissimilis peccator, qui dilatâ in longum pænitiâ ob- stinatus, corvinum illud, cras, cras, in- geminabat identidem; & ecce contra spem exit gemens instar columbæ. In- travit usurarius, voraci lupo non absi- milis, sanguine pauperum saginatus; & ecce charitate liberali prodigus e- greditur instar oviculæ, etiam lanam propriam paratus impendere, ut nudis cedat in operimentum. Intravit vulpis instar dolosæ perfidus traditor, æmu- lorum ruinæ suâ celsitudine innixus; & ecce ut agnus egreditur, etiam ex- trema pati paratus, ut meritis conspi- cui promoveantur. Intravit delica- tus quidam & impatiens, qui ad mini- mum sui tactum aculeos, histricis in- star, exeruit; & ecce similis catello delicioso egreditur, qui omnibus se tractabilem prebet, & mollem. Supe- ri! quæ mutationes, quæ metamor- phoses, non aliunde, quàm à divini

Verbi efficacia efformata! Circeæ & fabulosæ epulæ quondam homines mutabant in bruta; sed longè veriùs & efficacius cibus iste beneficius, de quo disserimus, bruta ipsa transmutat in homines; & quid dico in homines? in Seraphinos. Hic certè Moysen quendam in Ægypto ex feroci licario in devotum mutavit monachum, sermone unico, quem fortè fortunâ de inferorum pænis audivit, commotum. Hic Pelagiam, infame scortum, in cremi incolam; Thaidem propudiosam & discolam in pœnitentem transformavit. Et ô vos fortunatos! Auditores, si metamorphosi æquali vos ex imperfectis Sanctos efficiat! quis ergo cibum tam robustum, tam potentem & prodigiosum non appetat? Iterum ergo omni virium contentione vobis ingeminio: excitate in vobis hanc famem, hanc efficitur à DEO postulate, hanc acuite; hanc, si experimini, postpositis omnibus aliis negotiis, explete, satiate. De misellis Sionis incolis, gravissima fame oppressis, affir-

mavit propheta, quòd cibi amore pretiosa quæque prodigi effuderint, nullâ habitâ auri, aut argenti, aut gemmarum ratione: *dederunt pretiosa Thren. 1. quæque pro cibo ad refocillandas animas.* Hoc & vobis agendum est: prodigenda sunt omnia, cælestis nutrimenti amore, *pretiosa quæque, Auditores, pretiosa quæque.* Cum de Verbo Divino audiendo agitur, negligenda sunt corporis commoda, non curanda fortunæ bona, non vacandum litibus, non tempus amicorum visitationibus, nec petendis dandisve informationibus terendum est: certè Esau famelicus nec jus natalium pensi habuit, sed illud non absque vituperio pulmenro leatium postposuit; alii in famis angustiis, & vestitum, & supellectilem pignori exposuerunt. Ægyptii regionem totam Josepho Proregi, & supremo œconomo celsere; eia, etiam animo sua præbeatur esca, insuper habito quocunque dispendio vel ja-cturâ.

SERMO QUINTUS.

DIE LUNÆ POST PRIMAM DOMINICAM.

Cum venerit Filius hominis in majestate sua, congregabuntur ante illum omnes gentes.

Matth. 25.

I. Quo